

Μαθητικός διαγωνισμός δημιουργίας πρωτότυπης ψηφιακής αφήγησης για την τοπική προσφυγική μνήμη

Το Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής, από κοινού με την εταιρεία ανάπτυξης και διαχείρισης πολιτιστικής κληρονομιάς Time Heritage O.E., το Κέντρο Έρευνας για τις Ανθρωπιστικές Επιστήμες (ΚΕΑΕ), την Διάδρασις ΙΚΕ και την ΚΟΙΝΣΕΠ ΙCΙ, στο πλαίσιο του έργου «Ψηφιακός Αφηγητής: Προσφυγική Αττική» (<https://digistoryteller.eu/>) που υλοποιείται με τη συγχρηματοδότηση της Περιφέρειας Αττικής, διοργανώνει Μαθητικό διαγωνισμό δημιουργίας πρωτότυπων ψηφιακών αφηγήσεων για μαθητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της Περιφέρειας Αττικής, με θέμα την τοπική προσφυγική μνήμη.

Σκοπός

Σκοπός του διαγωνισμού είναι η δημιουργία πρωτότυπων ψηφιακών αφηγήσεων (π.χ. βίντεο, podcast, επιμελημένες συνεντεύξεις) από μαθητές και μαθήτριες για τα υλικά και άυλα ίχνη της προσφυγιάς της δεκαετίας του 1920 στον οικείο τους χώρο, και ιδιαίτερα σε Δήμους και περιοχές της Αττικής που αναπτύχθηκαν σε σχέση με την έλευση των προσφύγων το 1922. Οι ψηφιακές αφηγήσεις θα πρέπει να στηρίζονται σε έρευνα που έχουν πραγματοποιήσει ομάδες μαθητών και μαθητριών με την καθοδήγηση και επίβλεψη των καθηγητών και καθηγητριών τους.

Βασικοί άξονες

1. Ιστορική μνήμη

Η μνήμη είναι αναπόσπαστο και κυρίαρχο μέρος της συγκρότησης και αυτοκατανόησης των κοινωνικών υποκειμένων. Είτε στην επικοινωνιακή της μορφή, είτε διαμεσολαβημένη από θεσμούς και οργανισμούς, η ιστορική μνήμη επικαθορίζει τη σχέση ατόμων και κοινωνικών ομάδων με το παρόν μέσω της αναγωγής στο παρελθόν. Η εγγραφή των υποκειμένων στο χρόνο και στον χώρο προσδιορίζει, οριοθετεί και διασυνδέει συνθετικά ή ανταγωνιστικά ταυτότητες και αξιώσεις.

Κομβική σημασία σ' αυτό το πλαίσιο έχει η ανατροφοδοτούμενη σχέση ανάμεσα στην κατανόηση και την αναγνώριση της διαφορετικότητας, από τη μια, και στην αναζήτηση και ανάδειξη των κοινών εμπειριών, από την άλλη. Ιδιαίτερα η αναζήτηση των διαδρομών της συλλογικής μνήμης στο πλαίσιο μιας επιμορφωτικής δράσης που απευθύνεται σε παιδιά και εφήβους μπορεί να συμβάλει στην εξοικείωση με την ιστορία όχι στις αφηρημένες τις διαστάσεις αλλά ως βιωμένη εμπειρία και επικοινωνιακή διαδικασία.

Η αναζήτηση της ιστορίας μέσα από τη μνήμη μέσω της αφήγησης ενεργοποιεί τη διάθεση ανακάλυψης και εξιχνίασης, οξύνει τον προβληματισμό και την κριτική σκέψη για το πώς πλάθονται οι ταυτότητες, και διευκολύνει τη συνάντηση με την πολλαπλότητα του παρελθόντος.

2. Τοπικότητα

Η αναζήτηση της συλλογικής μνήμης στο επίπεδο της τοπικότητας, στην πόλη, το χωριό, τη γειτονιά και την οικογένεια, διευκολύνει την εγγραφή του ατόμου στο οικείο αλλά συχνά ανεπίγνωστο περιβάλλον της βιωμένης εμπειρίας. Τονίζει τη συναισθητική διάσταση της γνωριμίας με το παρελθόν, ενεργοποιεί τη φαντασία και την ταύτιση, και ωθεί στον προβληματισμό. Η ψηφιακή αφήγηση, στη συνέχεια, έρχεται να λειτουργήσει ως διαδικασία αυτοπαρουσίασης και συμβολής σε ένα κοινό ζητούμενο. Η αντιπαραβολή και η σύγκριση προωθεί την άμιλλα και την κριτική σκέψη, με την αναγκαία προϋπόθεση πως εκείνο που επιζητείται δεν είναι ο εύκολος εντυπωσιασμός και η δραματοποίηση, αλλά η δημιουργική ανάπλαση και η κατανόηση της τοπικότητας στο παρελθόν και, μέσα από τα σημερινά του σημάδια, στο παρόν. Ιδιαίτερα σημαντική είναι η τόνωση της διαγενεακής διάδρασης, μέσω της οποίας ενισχύεται η ανατροφοδότηση της εμπειρίας και η κοινωνική συνοχή.

3. Πρόσφυγες

Η προσφυγιά, όπως μαρτυρεί και η ίδια η λαϊκότροπη μορφή του όρου, είναι εγγεγραμμένη στην ελληνική συλλογική μνήμη. Το κύριο πλαίσιο αναφοράς της είναι, βέβαια, η μικρασιατική καταστροφή και η ανταλλαγή των πληθυσμών στη δεκαετία του 1920. Επικοινωνεί όμως θεματικά με μια πλειάδα συγγενών ιστορικών εμπειριών εξορίας και μετανάστευσης, όπως και με το καίριο ζήτημα της αντιμετώπισης των προσφύγων και μεταναστών που καταφθάνουν στην Ελλάδα και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Διαφορετικής προέλευσης ιστορίες ανάγκης, μετακίνησης, εγκατάστασης και ένταξης καλύπτουν έτσι ολόκληρη την ελληνική επικράτεια. Η προσφυγιά της δεκαετίας του 1920, ως καταστατική στιγμή της εγγραφής της προσφυγικής ταυτότητας στην ελληνική ιστορία και συλλογική μνήμη, είναι ένας μοναδικός τρόπος ανακάλυψης, έμμεσης σύγκρισης και αναστοχασμού. Σκοπός της δράσης είναι να ωθήσει τα παιδιά να ανακαλύψουν στον βιωμένο χώρο τους τα υλικά και άυλα σημάδια αυτής της προσφυγιάς στο δομημένο περιβάλλον, στις ονομασίες, στα μνημεία, στις μνήμες και τις ιστορίες και να τα αφηγηθούν ώστε να κατανοήσουν την πορεία από την απόλυτη επισφάλεια μέχρι την αναζήτηση κοινωνικής ένταξης, την πολλαπλότητα των εμπειριών των ανθρώπων και των κοινωνικών ομάδων, και την καθοριστική σημασία που είχε η προσφυγιά και εν γένει η μετακίνηση στη συγκρότηση της σημερινής Αθήνας.

Παιδαγωγικοί στόχοι

1. Οριζόντιοι στόχοι

Η στοχοθεσία της δράσης είναι πλήρως συντονισμένη με τα ζητούμενα των λεγόμενων “δεξιότητων του 21ου αιώνα”, όπως έχουν υιοθετηθεί από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής (<http://iep.edu.gr/el/?view=article&id=2265:deksiotites-tou-nou&catid=228>):

Δεξιότητες μάθησης 21ου αιώνα	Ψηφιακή μάθηση 21ου αιώνα
Κριτική σκέψη	Ψηφιακή επικοινωνία
Επικοινωνία	Ψηφιακή συνεργασία
Συνεργασία	Ψηφιακή δημιουργικότητα
Δημιουργικότητα	Ψηφιακή κριτική σκέψη
	Συνδυαστικές δεξιότητες

2. Ειδικότεροι στόχοι

- Παραγωγική μάθηση μέσω των τεχνών και της δημιουργικότητας
- Εξοικείωση των μαθητών και εκπαιδευτικών με μεθόδους της ψηφιακής αφήγησης
- Καλλιέργεια του ψηφιακού γραμματισμού και του γραμματισμού στα Μέσα και την Πληροφορία (media & information literacy) σε ψηφιακό περιβάλλον
- Έμπρακτη κατανόηση από τους μαθητές εννοιών σχεδιασμού, παραγωγής, σύνθεσης και ανάλυσης αποτελεσμάτων
- Απόκτηση δεξιοτήτων στον σχεδιασμό, στον καταμερισμό εργασιών και στην υλοποίηση στο πλαίσιο ενός ομαδικού έργου
- Καλλιέργεια νοοτροπίας έρευνας και ανακάλυψης
- Ενίσχυση της διαγενεακής διάδρασης και συμβολή στην κοινωνική συνοχή
- Ανατροφοδότηση της ιστορικής μνήμης
- Κατανόηση της ιστορικής πολλαπλότητας και της σχέσης της με το παρόν
- Καλλιέργεια του ομαδοσυνεργατικού πνεύματος, της συναισθητικής κατανόησης και σχετιζόμενων κοινωνικών δεξιοτήτων

Διαδικασία συμμετοχής

Οι ενδιαφερόμενες μαθητικές ομάδες μπορούν να δηλώσουν συμμετοχή, μέσω του υπεύθυνου εκπαιδευτικού, στην ηλεκτρονική φόρμα: <https://forms.office.com/e/GV8LOWnn6G>

Για την συμμετοχή τους στον διαγωνισμό, οι μαθητικές ομάδες καλούνται να δημιουργήσουν ψηφιακές αφηγήσεις σε μορφή βίντεο ή ηχητικού αρχείου, διάρκειας 1-3 λεπτών.

Ένα σχολείο ή μια τάξη μπορεί να συμμετάσχει με περισσότερα από ένα έργα.

Οι συμμετέχουσες ομάδες θα υποβάλουν τα έργα τους μέσω της πλατφόρμας πληθοπορισμού του έργου Digistoryteller. Ο λειτουργικός σύνδεσμος για την υποβολή θα σταλεί την **1η Φεβρουαρίου 2024** στις ηλεκτρονικές διευθύνσεις (email) των ενδιαφερομένων - εγγεγραμμένων στη φόρμα δήλωσης συμμετοχής.

Για την καλύτερη υποστήριξη των ενδιαφερομένων εκπαιδευτικών, θα διοργανωθεί διαδικτυακή **επιμορφωτική ημερίδα** μέσα στον μήνα **Νοέμβριο 2023**. Οι συμμετέχοντες θα λάβουν βεβαίωση συμμετοχής.

Η υποβολή των μαθητικών δημιουργιών θα είναι έγκυρη από την 1η Φεβρουαρίου 2024, με **καταληκτική προθεσμία τις 29 Φεβρουαρίου 2024**.

Αποτελέσματα

Η διαδικασία αξιολόγησης θα ολοκληρωθεί μέσα στον μήνα Μάρτιο 2024, με προθεσμία ανακοίνωσης των αποτελεσμάτων την 1 Απριλίου 2024.

Ο διαγωνισμός θα απονεμίσει τρία βραβεία στα έργα που θα αξιολογηθούν υψηλότερα.

Στις 24 Απριλίου 2024 θα διοργανωθεί στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής ημερίδα, στην οποία θα παρουσιαστούν τα διακεκριμένα έργα και θα απονεμηθούν τα βραβεία.

Τα βραβευμένα και διακεκριμένα έργα θα είναι προσβάσιμα από το κοινό στην ηλεκτρονική πλατφόρμα του έργου «Ψηφιακός Αφηγητής: Προσφυγική Αττική» (DigiStoryteller).

Όροι και οδηγίες συμμετοχής – Προσωπικά δεδομένα

Απαραίτητη προϋπόθεση για τη συμμετοχή είναι ένας/μία εκπαιδευτικός της σχολικής μονάδας να οριστεί ως επικεφαλής και, με τη δυνατότητα συνεργασίας με άλλον/η ένα/μία εκπαιδευτικό, να αναλάβουν την παιδαγωγική υποστήριξη και καθοδήγηση των μαθητών και μαθητριών.

Ο Διαγωνισμός λαμβάνει χώρα σύμφωνα με τους περιορισμούς για την προστασία των Προσωπικών Δεδομένων των Φυσικών Προσώπων του Ν. 4624/2019.

Η συμμετοχή των μαθητών και μαθητριών είναι προαιρετική. Απαραίτητη προϋπόθεση αποτελεί η προσκόμιση στο σχολείο Υπεύθυνης Δήλωσης από τον ασκούντα την επιμέλεια του μαθητή/της μαθήτριας ότι:

- δέχεται ο μαθητής/η μαθήτρια να συμμετάσχει στον διαγωνισμό,
- συμφωνεί με τους όρους της προκήρυξης,
- δέχεται ο μαθητής/η μαθήτρια να λάβει μέρος στις δράσεις του διαγωνισμού και θα δημιουργήσει γραπτό ή και οπτικό ή και ακουστικό υλικό για τις ανάγκες του διαγωνισμού, το οποίο θα είναι στον απόλυτο έλεγχο των μαθητών και των εκπαιδευτικών τους και θα διατηρούν όλα τα πνευματικά δικαιώματα αυτού του υλικού. Το υλικό αυτό θα ανεβαίνει από τους ίδιους του μαθητές και τους εκπαιδευτικούς τους στην εφαρμογή του έργου «Ψηφιακός αφηγητής: Προσφυγική Αττική», όχι όμως και το όνομα συγκεκριμένων μαθητών, αλλά με το όνομα του σχολείου ή της τάξης με την οποία συμμετέχουν, π.χ. 2ο Γυμνάσιο Βύρωνα, Β4 1ου Γυμνασίου Αιγαλεω κλπ. Το υλικό αυτό θα διατηρείται στην εφαρμογή του έργου, όσο επιθυμούν οι δημιουργοί του, οι οποίοι θα έχουν έλεγχο και στη διαγραφή περιεχομένου (δικαίωμα διαγραφής, «δικαίωμα στη λήθη»), ενώ σε κάθε περίπτωση θα ζητείται ανανέωση της άδειας δημοσιοποίησης ή θα διαγράφεται μετά από 3 έτη.
- συγκατατίθεται με τη χρήση των οδηγιών που θα δοθούν για την παραγωγή υλικού από τους διοργανωτές. Ειδικότερα στο υλικό που θα παραχουν οι μαθητές δε θα πρέπει να φαίνονται πρόσωπα, δεν θα πρέπει να αναφέρονται ονόματα παιδιών και γενικότερα δεν θα πρέπει να καθίσταται δυνατή η ταυτοποίηση ανηλίκων ατόμων.
- δέχεται να συμμετάσχει και να φωτογραφηθεί ο μαθητής / η μαθήτρια στην εκδήλωση παρουσίασης και βράβευσης των έργων, που θα γίνει στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής σε ειδική εκδήλωση μόνο για σχολεία. Οι φωτογραφίες που θα έχει στη διάθεσή του το Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής θα περάσουν από ειδική επεξεργασία πριν δημοσιευτούν οπουδήποτε, ώστε να μην φαίνονται τα πρόσωπα των παιδιών.

Τα έντυπα της έγγραφης συγκατάθεσης των γονέων/κηδεμόνων για την συμμετοχή των μαθητών/τριών θα διατηρηθούν στο αρχείο του έργου, στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής, Τμήμα Αρχαιονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Συστημάτων Πληροφόρησης, τα οποία αποτελούν και τους Υπευθύνους Επεξεργασίας των Προσωπικών Δεδομένων των δεδομένων αυτών.

Μία σχολική μονάδα δύναται να υποβάλει περισσότερες από μία συμμετοχές.

Η δράση δεν εμπλέκεται στην προώθηση εμπορικών προϊόντων. Από τα υποβληθέντα έργα δεν θα υπάρξουν έσοδα για τους φορείς που προκηρύσσουν τον διαγωνισμό ή για άλλους (με εμπορία, διαφήμιση, κ.λπ.). Η συμμετοχή των μαθητών/μαθητριών σε όλες τις φάσεις του διαγωνισμού είναι δωρεάν.

Η συμμετοχή στη δράση προϋποθέτει τη ρητή και ανεπιφύλακτη αποδοχή των όρων του διαγωνισμού.

Όσον αφορά τα πνευματικά δικαιώματα, ισχύουν τα αναφερόμενα στον Ν. 2121/1993 «Πνευματική ιδιοκτησία, συγγενικά δικαιώματα και πολιτιστικά θέματα» [ΦΕΚ 25/Α/04-03-1993].

Αξιολόγηση

1. Αξιολόγηση συμμετοχών

Η κριτική επιτροπή του διαγωνισμού θα κρίνει τα έργα των μαθητών σε τρεις βασικούς άξονες σε σχέση με το βασικό σκοπό του διαγωνισμού. Τα κριτήρια αξιολόγησης πρέπει να είναι απλά και κατανοητά από όλους τους συμμετέχοντες. Ειδικότερα οι δημιουργίες των μαθητών θα κριθούν με βάση τα εξής κριτήρια:

1. Κατά πόσο το υλικό αποτυπώνει μία ερευνητική διαδικασία (40% της τελικής βαθμολογίας)
2. Σε ποιον βαθμό το υλικό συνομιλεί με τον οικείο χώρο (20% της τελικής βαθμολογίας)
3. Κατά πόσο το υλικό είναι πρωτότυπο και δημιουργικό (40% της τελικής βαθμολογίας)

2. Αξιολόγηση δράσης

Μετά την ολοκλήρωση της δράσης, θα σταλεί ερωτηματολόγιο στις καθηγήτριες και τους καθηγητές οι οποίοι συμμετείχαν με μαθητικές ομάδες στον διαγωνισμό:

<https://forms.office.com/e/GufZhfD5gX>

Επιτροπές διαγωνισμού

1. Οργανωτική επιτροπή

- Δρ. Αγγελική Αντωνίου (επίκουρη καθηγήτρια, Τμήμα Αρχαιονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Συστημάτων Πληροφόρησης, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής) [βλ. συνημμένο Α3, σελ. 1-2].
- Φωτεινή Ευθυμίου (Ειδικό Τεχνικό Εργαστηριακό Προσωπικό, Τμήμα Αρχαιονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Συστημάτων Πληροφόρησης, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής) [βλ. συνημμένο Α3, σελ. 5].
- Δρ. Αφροδίτη Καμάρα (Ιστορικός, Ιδρύτρια και CEO της εταιρείας ανάδειξης και διαχείρισης πολιτιστικής κληρονομιάς Time Heritage O.E.) [βλ. συνημμένο Α3, σελ. 6].
- Δέσποινα Λαμπαδά (Ιστορικός της Τέχνης, Αντιπρόεδρος ΚΟΙΝΣΕΠ ΙCI) [βλ. συνημμένο Α3, σελ. 9-10].
- Δρ. Γιώργος Τζεδόπουλος (Ιστορικός, συνεργάτης Time Heritage) [βλ. συνημμένο Α3, σελ. 13-14].

2. Κριτική επιτροπή

- Δρ. Αγγελική Αντωνίου (Επίκουρη καθηγήτρια, Τμήμα Αρχαιονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Συστημάτων Πληροφόρησης, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής)

- Θεοδώρα Αγγελοπούλου (Αρχαιολόγος-Μουσειολόγος, συνεργάτης ΔΙΑΔΡΑΣΙΣ ΙΚΕ) [βλ. συνημμένο Α3, σελ. 3-4]
- Δρ. Αφροδίτη Καμάρα (Ιστορικός, Ιδρύτρια και CEO της εταιρείας ανάδειξης και διαχείρισης πολιτιστικής κληρονομιάς Time Heritage O.E.)
- Στέλιος Κυμιωνής (Ιστορικός κινηματογράφου, Επιμελητής οπτικοακουστικών αρχείων, Γενική Γραμματεία Επικοινωνίας και Ενημέρωσης) [βλ. συνημμένο Α3, σελ. 7-8].
- Δέσποινα Λαμπαδά (Ιστορικός της Τέχνης, Αντιπρόεδρος ΚΟΙΝΣΕΠ ΙCΙ)
- Μαρία Λεωνίδα (Σκηνοθέτιδα, συνιδρύτρια και υπεύθυνη εκπαιδευτικών προγραμμάτων του Κέντρου Εκπαιδευτικών δράσεων "Καρπός") [βλ. συνημμένο Α3, σελ. 11-12].
- Δρ. Γιώργος Τζεδόπουλος (Ιστορικός, συνεργάτης Time Heritage)
- Δρ. Κλεοπάτρα Φέρλα (Ιστορικός, συνεργάτης Time Heritage) [βλ. συνημμένο Α3, σελ. 16]
- Χρήστος Χρυσανθόπουλος (Ιστορικός, ερευνητής Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών) [βλ. συνημμένο Α3, σελ. 15].

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Ηλ. διεύθυνση: digestoryteller@uniwa.gr